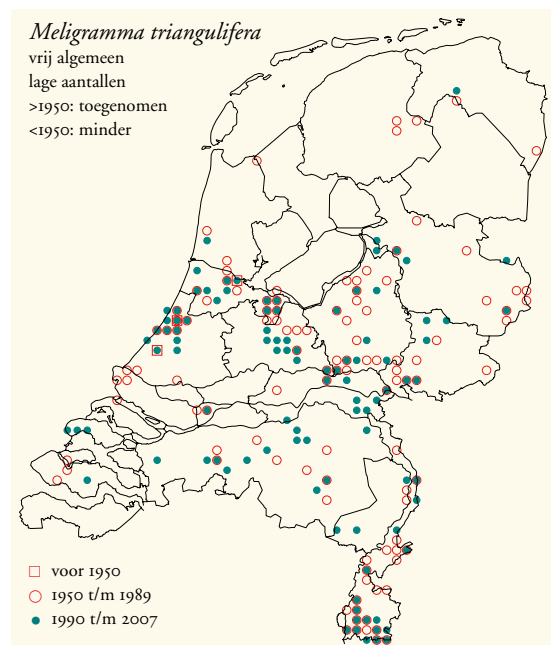

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa tot aan de Stille Oceaan en in Noord-Amerika. In Europa van Noord-Engeland en Noord-Scandinavië tot in Zuid-Spanje en Griekenland.

Vrij algemeen in heel Nederland. Meestal worden per vindplaats slechts 1-2 exemplaren gevonden, maar de soort kan soms lokaal in aantal voorkomen. Dit is meestal zeer tijdelijk, want enkele dagen later en in opeenvolgende jaren ontbreekt hij vaak weer op dezelfde plaats.

Vermoedelijk twee generaties, waarvan de tweede veel kleiner is dan de eerste.

Ecologie

Loofbossen en struikvegetaties. Ook in parken en tuinen. De imago's bezoeken bloemen tussen struiken en bomen, zoals bramen, haagbeuken en meidoorns, of zitten op zonbeschenen bladeren. Mannetjes vertonen zweefgedrag tot op twee meter hoogte.

De eieren worden los van elkaar op takjes gelegd op 10-30 centimeter van bladluiskolonies (CHANDLER 1968B, pers. obs. J. van Steenis). De larven, die lijken op een vogelpoepje (hoofdstuk 4, fig. 7), leven van bladluizen op uiteenlopende kruiden, struiken en bomen. In Nederland zijn ze gevonden op brandnetel (pers. obs. W. van Steenis), gewone vlier (pers. obs. B. Achterkamp & J. van Steenis) en gewone vogelkers (pers. obs. M. Reemer). Elders in Europa zijn ook larven gevonden op appel, berk, braam, kardinaalsmuts, riet, een distel van het genus *Cirsium* en *Prunus*-soorten (DIXON 1960, GOELDLIN DE TIEFENAU 1974, LÁSKA & STÁŘÍ 1980, VOCKEROTH 1992, pers. obs. J. van Steenis). De winter wordt als volgroeide larve doorgebracht.

Summary – Fairly common. Less common before 1950, increased since. Deciduous forest and shrub vegetation, also parks and gardens.

Meliscaeva Elfjes

Meligramma triangulifera
mannetje.

MR

Kleine tot middelgrote, slanke zwarte zweefvliegen (7-11 mm) met een geel gezicht, geel schildje en gele vlekken of banden op het achterlijf.

Taxonomie en determinatie

Soms worden de *Meliscaeva*-soorten tot *Episyrphus* gerekend, maar dit is niet gebruikelijk in recente literatuur. Determinatie is mogelijk met alle gangbare determinatiewerken.

Verspreiding

Holarctisch en (voornamelijk) oriëntaals genus met circa vijftien soorten, waarvan er twee in Europa voorkomen. Beide vinden we ook in Nederland.

Ecologie

De vliegen bezoeken bloemen, de larven leven van bladluizen.

Meliscaeva auricollis Variabel elfje

LVDL

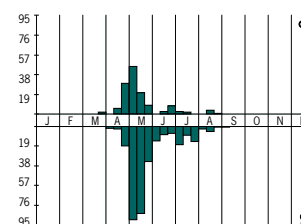
Middelgrote *Meliscaeva* met twee schuingeplaatste vlekken op rugplaatje 2 die niet tot zijnaad reiken (in tegenstelling tot gelijkende *Meligramma triangulifera*). Rugplaatjes 3-5 met banden (var. *auricollis*) of schuingeplaatste driehoekige gele vlekken (var. *maculicornis*). Lengte 7-11 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Paeleartisch. Van West-Europa en Noord-Afrika tot in Europees-Rusland en het Midden-Oosten. Heel Europa.

Algemeen in Nederland maar minder talrijk in het kustgebied. De variëteit *auricollis* is zeldzaam. De soort is de laatste jaren iets zeldzamer geworden.

Waarschijnlijk meerdere generaties per jaar. Mogelijk komen de dieren uit de eerste piek voort uit overwinterende

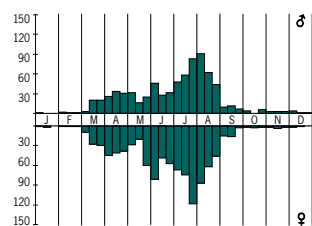
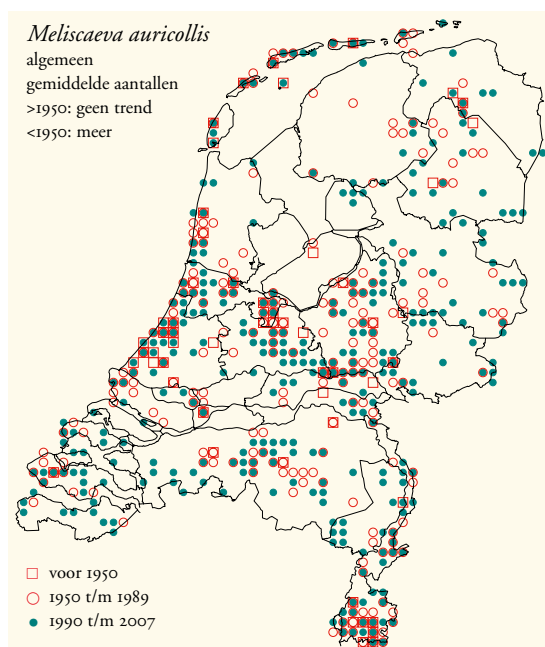

Meligramma triangulifera

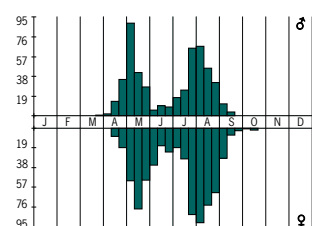
Meliscaeva auricollis
vrouwtje.

vrouwtjes. Waarschijnlijk komt een flink deel van de zomer-generatie vanuit het zuiden aangevlogen.

Meliscaeva auricollis

Meliscaeva cinctella

Ecologie

Grote variatie aan biotopen: open loof- en naaldbossen, stadsparken, tuinen, bosjes, struwelen en heidevelden.

De soort bezoekt diverse bloemen. Mannetjes zweven op 2-5 meter hoogte boven open stukken in het bos en langs bosranden. Vrouwtjes zweven laag boven de grond of zonnen op takjes, bodemstrooisel en kruiden. De soort vertoont migratiegedrag (GATTER & SCHMID 1990).

De eieren worden gelegd op een scala aan loof- en naaldbomen, struiken en kruidachtigen (inclusief enkele landbouwgewassen (BARKEMEYER 1994)). De larve leeft van bladluizen en verpopt zich twee weken na het uitkomen. De vlieg kruipt na 8-15 dagen uit de pop (BARKEMEYER 1994, SPEIGHT 2001). De soort overwintert als larve, maar ook volwassen vrouwtjes zouden overwinteren (DUŠEK & LÁSKA 1986). Volgens Speight (2004) heeft de beschrijving van de larve door Dixon (1960) betrekking op *M. cinctella*.

Summary – Common. More common before 1950, no trend since. Various habitats, mostly with shrubs or trees.

Meliscaeva cinctella Stomp elfje

MR

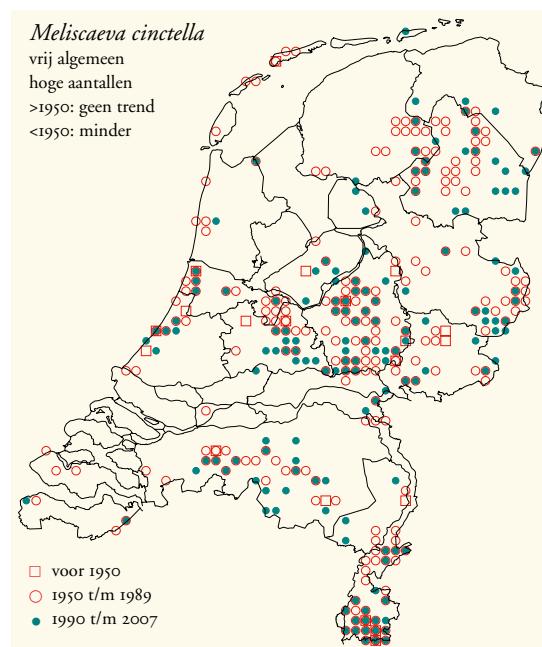
Middelgrote *Meliscaeva* met afgeronde of vierkante gele vlekken op rugplaatje 2 en gele banden op rugplaatjes 3-4. Deze banden aan achterrand soms ingekeept, soms recht of soms uitgestulpt. Het beste van *M. auricollis* en *Melangyna cincta* te onderscheiden aan glimmende zwarte vlek op voorhoofd die tot en met lunula reikt. Lengte 8-10 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch en oriëntaals. Van West-Europa tot in Japan en Zuidoost-Azië; ook in Noord-Amerika. Heel Europa.

In heel Nederland vrij algemeen, met name op de zandgronden. In sommige jaren veel talrijker dan in andere, vermoedelijk als gevolg van trekgedrag.

Twee generaties.

Ecologie

Bossen, parken en tuinen. De soort heeft geen duidelijke biotoopvoorkeur, maar vliegt vooral in de beschutting van bomen of struiken. In veengebieden en op zeekei komt hij ook in ogenschijnlijk geschikte biotopen vrijwel niet voor. De imago's zijn te vinden op schermbloemen langs bosranden en op andere beschutte, zonnige plekken. Mannetjes vertonen zweefgedrag boven paden en andere open plekken op enkele meters hoogte. De soort staat bekend als een migrant (GATTER & SCHMID 1990).

De larve leeft van bladluizen op bomen, waaronder appel, den, eik, spar en gewone vlier (ROTHERAY 1993, ROTHERAY & GILBERT 1989). Over de beschrijving van de larve bestaat enige verwarring. Speight (2004) merkt op dat de beschrijving van de larve van *M. cinctella* door Dixon (1960) overeenkomt met die van *M. auricollis* door Rotheray (1993) en vice versa en leidt hieruit af dat Dixon (1960) de soorten heeft

verward. Vermoedelijk wordt de winter als larve doorgebracht in de strooisellaag, zoals in Tsjechië is aangetoond in een sparrenbos (KULA 1980).

Summary – Fairly common. Less common before 1950, no trend since. Various habitats with shrubs or trees.

Merodon Narcisvliegen

MR

Middelgrote tot grote zweefvliegen (10-14 mm) die aan bijen of hommels doen denken. Ze hebben een snelle en grillige vlucht. Kop en vleugels zijn relatief klein en het achterlijf is bij de meeste soorten kegelvormig. Kenmerkend zijn de bocht in vleugelader 3, de verdikte dijen met een driehoekige tand onderaan de top en het ontbreken van een middenknobbel op het gezicht.

Taxonomie en determinatie

De taxonomie van *Merodon* in het palearctische gebied is gecompliceerd door het grote aantal soorten. Voor de Nederlandse soorten geldt dit echter niet of nauwelijks. Determinatie van Nederlandse soorten is mogelijk met alle gangbare determinatiewerken. Een deel van de buitenlandse soorten kan op naam worden gebracht met Hurkmans (1993).

Verspreiding

Palearctisch en afrotropisch genus met naar schatting honderdvijftig soorten, waarvan het grootste deel beperkt is tot het palearctische gebied. Via import van bloembollen kunnen *Merodon*-soorten ook in andere werelddelen terecht komen. Dit is bijvoorbeeld gebeurd met *M. equestris*, die is ingeburgerd geraakt in Noord-Amerika.

Er worden nog regelmatig nieuwe soorten beschreven. In met name het Middellandse-Zeegebied komen vele tientallen *Merodon*-soorten voor, met als rijkste land vermoedelijk Turkije. Ook in Centraal- en Zuid-Europese berggebieden leven tientallen soorten, in Noordwest-Europa vijf.

Uit Nederland zijn drie soorten bekend die hier populaties hebben of hebben gehad. Daarnaast zijn nog vier soorten in Nederland gevonden die incidenteel zijn geïmporteerd

met bloembollen uit het buitenland. Een exemplaar van de Kaukasische soort *M. batumicus* Paramonov, 1927 werd in 1972 aangetroffen in Warmond (ZH), in een bos omringd door bollenvelden (DELFOOS & VAN HELSDINGEN 2000). Een mannetje van de Centraal- en Zuid-Europese *M. cinereus* (Fabricius, 1794) is in 1973 gevangen in een tuin in Middelharnis (ZH, leg. A. van Heerden, col. W. van Steenis). De Centraal- en Zuid-Europese *M. constans* (Rossi, 1794) is in 1992 gevonden in een partij geïmporteerde bollen van sneeuwklokjes. De mediterrane *M. eques* (Fabricius, 1805) werd in 1991 gevonden in een uit Israël geïmporteerde partij narcissenbollen (HURKMANS & DE GOFFAU 1995). In België komt *M. ruficornis* Meigen, 1822 voor, maar deze is in ons land nog niet aangetroffen.

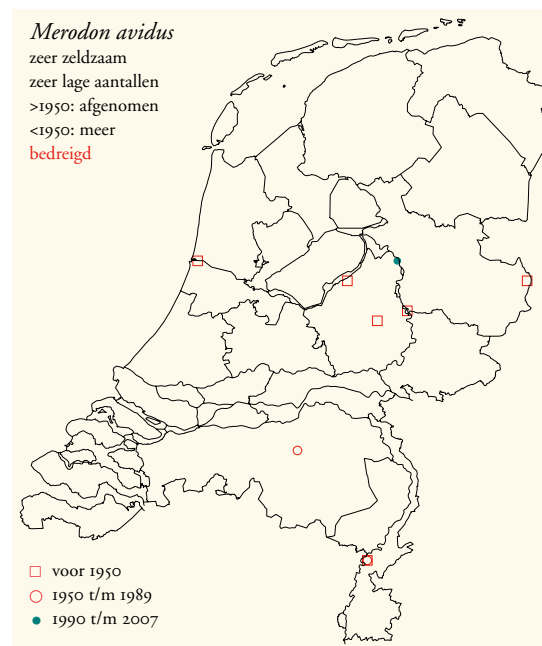
Ecologie

Merodon-soorten zijn over het algemeen warmteminnende vliegen die op open zonnige plekken nabij of op de grond vertoeven. Mannetjes bewaken een territorium en maken korte, snelle en grillige vluchten om indringers te verjagen. Meer over territoriumgedrag bij *Merodon*-soorten is te lezen in Hurkmans (1985, 1988) en Fitzpatrick & Wellington (1983). Beide seksen zijn op bloemen aan te treffen. Voor zover bekend leven larven van alle soorten in diverse bolgewassen (HURKMANS 1993), die hierdoor flinke schade kunnen oplopen. Om deze reden worden verschillende *Merodon*-soorten bestreden (HURKMANS & DE GOFFAU 1995).

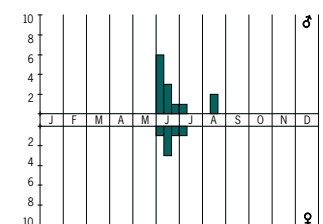
Merodon avidus Kegelnarcisvlieg

MR

Middelgrote, slanke, kortbehaarde *Merodon* met oranje zijvlekken op rugplaatjes 2-3 en schuin geplaatste bandjes van bestuiving op rugplaatjes 3-4. In Zuid-Europa komen twee vormen voor, die vermoedelijk twee soorten zijn (MILANKOV ET AL. 2001). Het is onduidelijk of deze overeenkomen met de vormen die Van der Goot (1964b) onderscheidt op basis van exemplaren van Sicilië. Het is onbekend tot

◀◀ *Meliscaeva cinctella*
vrouwje op bloem van
berenklauw.

Merodon avidus